

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.396/2015/6.szám

A tanács tagjai: . Havasi Péter a tanács elnöke

. Udvary Katalin előadó bíró

. Almásy Mária bíró

A felperes: felperes

A felperes képviselője:

Dániel Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Karsai Dániel ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

jogtanácsos

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Ítélettábla 17.Pf.20.189/2014/6-II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

ővárosi Törvényszék 70.P.22.250/2013/11.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 25.000 (huszonötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes a perbeli ingatlan tulajdonosa, aki a luxusadóról szóló 2005. évi CXXI. törvény alapján 2007-ben 763.660 forintot, 2008-ban 901.510 forintot fizetett be, amelyből a kommunális és építményadó összege összesen 168.126 forint volt. Az Alkotmánybíróság a 155/2008. (XII.17.) AB határozatával megállapította, hogy a luxusadó törvény alkotmányellenes és a határozat kihirdetése napjával teljes egészében megsemmisítette.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes a keresetében kérte az alperes kötelezését 1.497.047

forint kártérítés és ezen belül különböző összegek után, eltérő időpontoktól járó késedelmi kamatok megfizetésére arra hivatkozással, hogy az alperes mint jogalkotó a luxusadó törvény megalkotásával kárt okozott, amely a befizetett luxusadó mértékével azonos. A felperes hivatkozott arra, hogy a jogalkotási tevékenység nem áll a jogrendszer felett, miután pedig a kár a jogalkotási tevékenységgel okozati összefüggésben áll, e tevékenység jogellenessége megállapítható. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából következett a norma alkotmányellenessége, erre tekintettel az Országgyűlés felróható magatartása is fennáll.

- [3] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint kártérítési felelőssége a jogellenes magatartás és a felróhatóság hiányában nem áll fenn. Utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság nem visszamenőlegesen semmisítette meg a törvényt, ezért a határozat kihirdetése előtt befizetett adó visszatérítése nem követelhető.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasító ítélete indokolásában megállapította, hogy a kereset elbírálására a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 349. §-a az irányadó. Az elsőfokú bíróság szerint a polgári jogi kárfelelősség általános szabályaiból, illetve a polgári jognak a jogrendszerben való elhelyezkedéséből levezethető az, hogy a jogalkotó a jogalkotással esetlegesen okozott károkért polgári jogi felelősséggel nem tartozik. A Ptk. 339. §-a alkalmazása során valamennyi károkozást jogellenesnek kell tekinteni, kivéve ha azt jogszabály megengedi. A jogszabály által jogszerűvé nyilvánított károkozás esetén a kártalanítást a jogszabály rendelkezése írhatja elő. Egy jogszabály alkalmazásával keletkezett kár esetén a jogalkalmazó szerv, illetőleg személy magatartását a jogszabály kifejezetten előírja, így az adó beszédését is, ezért az nem lehet jogellenes, miként értelemszerűen a jogszabály sem. A jogszabály alkotmányellenességét kizárólag az Alkotmánybíróság állapíthatja meg. A jogszabály megsemmisítéséig hatályos jogszabálynak megfelelő magatartás nem lehet jogellenes, rendes bíróság pedig nem bírálhatja felül az Alkotmánybíróságnak a jogszabály alkotmányellenessége kapcsán hozott döntését.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A PK 42. számú állásfoglalásban, az 5/2007. (II.27.) AB határozatban foglaltak egybevetése alapján a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy amikor az Országgyűlés általános és absztrakt szabályt fogalmaz meg a törvényben, akkor a jogalkotás nem minősül a közhatalom gyakorlása során kifejtett szervező-intézkedő tevékenységnek, ezért nem esik a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése alá. A bírói gyakorlat abban egységes, hogy a jogszabály

általános érvényű és elvontan megfogalmazott magatartásszabályokat állapít meg, ezért a jogalkotásra, a hozzá kötődő felelősséggel együtt, a közjog szabályai az irányadók, amelyek az alkotmány sértés esetén még akkor is védelmet biztosítanak a jogalkotó számára, ha az Alkotmánybíróság a jogszabályt hatálybalépésének időpontjára visszamenő hatállyal semmisíti meg. Kizárólag abban az esetben alkalmazhatók a polgári jogi kártérítés általános szabályai, amennyiben többlettényállási elemeket is meg lehet állapítani. Ilyennek tekinthető a diszfunkcionális jogalkotás, amikor a jogalkalmazói aktussal a jogalkotó egyedi ügyben rendelkezett. Az a körülmény, hogy az alkotmánybírói gyakorlat alapján előre látható lett volna, hogy az Alkotmánybíróság a luxusadó törvényt meg fogja semmisíteni, nem jelent a diszfunkcionális jogalkotással azonos súlyú többlettényállást.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A felperes felülvizsgálati kérelme a keresetének helyt adó ítélet meghozatalára irányult. Jogi álláspontja szerint a jogerős ítélet a Ptk. 339. §-ában foglaltakat sérti. A felperes szerint a polgári jogi felelősség összes feltétele fennáll, a másodfokú bíróság sem állapította meg a jogellenes károkozás és a felróhatóság kizártságát, hanem arra hivatkozott, hogy a kárért való felelősség megállapíthatósága a közjog területére tartozik, az e körben kifejtett felperesi kifogásokra azonban a bíróságok nem reagáltak, indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget. Az Alaptörvény B) cikkével ütközne, ha a jogalkotásért, illetőleg a magánjogi jogviszonyokban okozott kárért való felelősségre kizárólag a közjogi szabályok vonatkoznának. A jogalkotói közjogi immunitásnak számos korlátja van, erre hivatkozással a kártérítési kereset nem utasítható el. A közjogi immunitás nem mentesíthet az uniós jog megsértésével okozott kárért való felelősség alól, hasonlóképpen a jogalkotónak helyt kell állnia az Alaptörvény megsértésével okozott kárért is. Az Alaptörvény nem ad felhatalmazást a saját maga megsértésére, magánjogi értelemben sem. A felperes az általános polgári jogi kártérítési felelősség feltételei közül a felróhatóság körében annak értékelésére is utalt, hogy a jogalkotóval szemben magasabbak a társadalmi elvárások. Hivatkozott továbbá az 1984. szeptember 18-án elfogadott Európa Tanácsi ajánlásra és az abban az állam kárfelelőssége kapcsán meghatározott elvekre, amelyek az állami immunitás mértékét csökkentik. Az elvek alapján az állam objektív felelőssége is megállapítható lehetne, mert a jogalkotó maga által létrehozott produktuma hatályosulásából keletkezett a felperes kára. A nem kötelező ajánlásra tekintettel indokolt a meghaladóttá vált bírói gyakorlat felülvizsgálata a nemzetközi tendenciák figyelembevételével, különös tekintettel arra, hogy a 2014. március 15-én hatályba lépett Ptk., a korábbi jogalkotói szándék ellenére e kérdést nem szabályozza. A felperes szerint nincs jelentősége annak, hogy az Alkotmánybíróság visszamenőleges

vagy jövőbeli hatállyal semmisíti meg a jogszabályt, mert annak elfogadásával, illetve az adó megfizetésével megtörtént a károkozás.

- [7] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Utalt arra, hogy a luxusadó megfizetése idején az Alaptörvény még nem volt hatályban, a luxusadóról szóló törvény pedig nem magánjogi, hanem adójogi, azaz közjogi jogviszonyt hoz létre az adóhatóság és az adóalany között.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.
- [9] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [10] A jogerős ítélet indokolásában a bíróság helyesen állapította meg, hogy a jogvita elbírálására a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése, a korábbi Alkotmány és az Alkotmánybíróságról szóló, korábban hatályban volt 1989. évi XXXII. törvény rendelkezései az irányadóak, a felülvizsgálati kérelem elbírálása során ezért csak e jogszabályok megsértése vizsgálható a kérelemben kifejtett okok miatt.
- [11] A felperes a keresetét a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésére alapította és a jogerős ítélet indokolását tévesnek tartotta a tekintetben, hogy a jogalkotónak közjogi immunitása van és ezért a közjogi természetű „jogalkotási terméknek” a polgári jog szerint nincs kártérítési következménye. Az 1/2014. számú polgári elvi döntésben foglaltakra is tekintettel általános érvennyel olyan kijelentés nem tehető, hogy a jogalkotó közjogi immunitása korlátlan lenne. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik a közjogi természetű utólagos normakontroll, ám helytelen e tevékenységét olyannak tekinteni, hogy ez önmagában, eleve védelmet nyújt az alkotmánysértés esetén a jogalkotónak, ha az Alkotmánybíróság a jogszabályt a hatályba lépésének időpontjára visszamenő hatállyal semmisíti meg. A perbeli esetben egyébként az Alkotmánybíróság a 155/2008. (XII.17.) számú határozatával a luxusadóról szóló 2005. évi CXXI. törvény egészét alkotmányellenesnek tartotta, azonban a törvényt a határozat kihirdetése napjával, azaz a jövőre nézve semmisítette meg. Az Alkotmánybíróságról szóló és a határozat meghozatalakor hatályos 1989. évi XXXII. törvény 43. §-ának (2) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a jogszabály megsemmisítése nem érinti a határozat közzététele előtt létrejött jogviszonyokat, s a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket. Az adott esetben tehát az Alkotmánybíróság választása szerint élt a jövőre nézve szóló megsemmisítés lehetőségével és annak a jogszabály által

szabályozott jogkövetkezményéből eredően a jogszabály megsemmisítése előtti adóévekre kivetett és befizetett adót nem lehet olyannak tekinteni, hogy annak nem volt jogi alapja, ezért sem a jogellenes magatartás, sem a kár, illetőleg annak okozása nem állapítható meg, azaz a kártérítési felelősség egyik feltétele sem áll fenn. A kereset alapján a bíróságnak ezt kellett vizsgálnia az adott ügy egyedi tényállása alapján, és nem a közjogi immunitás tartalmának, terjedelmének volt szerepe.

A bíróságnak nem általában kellett állást foglalnia a jogalkotással okozott kárért való felelősség kérdésében, az azonban kijelenthető, hogy a jogszabály nem jogellenes, hanem alkotmányellenes lehet és felelősség csak ehhez kapcsolódhat, ha annak feltételei fennállnak. A kártérítési felelősség feltételeinek hiánya miatt a keresetet elutasító jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

Záró rész

- [12] A kifejtettekre tekintettel a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [13] A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére.

Budapest, 2016. május 11.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Udvary Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Almásy Mária s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági ügyintéző